

Deo opt. max. uni & trino, Virgini Deiparæ, & sancto Lucæ orthodoxorum Medicorum Patrono.

1325

QVÆSTIO MEDICA

Cardinalitiis disputationibus manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis 4. Aprilis.

M. PETRO CRESSE, Doctore Medico, Praeside.

An in sola declinatione Paroxysmi febrilis uilis purgatio?

CALORIS quâquâverunt experientia, ad diei saltum unius intervallum lacerentis, aut tametsi citius compescatur, tunc dinceps diebus denuо seviri, ea corporis affectio est quæ febris appellatione continetur. Illius ut natura innoteat magis duplicum in nobis calorem statuere, unum, cuius origo calefisit, alterum ab elementis profectum, fabulum narrare est. Non uero eademque semper rationem servat, alias continua est, intermitit nonnupquam; Primi ordinis sunt Ephemeræ, ab imputri synochio eo solum nomine aliena, quod cause unde nata est, vim agnoscit leviorē, Putrida, & Maligna: Intermittit Quotidiana, Tertiaria, Quartaria; Eadem utrisque sedes in sanguine per arterias venasque omnes excurrente; Nulla venæ febris non convenit; nulla, si Ephemeræ excipias, non admittit purgationem; Putrida quidem & Maligna interdem vel Medicam: Quævis Intermittens duntaxat mollem, nihil quidquam utilitatis adlatum, nisi legitimâ preparatione adhibita, omni alio tempore poffhabito, declinante illius patoxyno, infiltratu.

SANGUIS ut omnis liquor idoneus ut fermentetur partibus conſtat heterogeneis, quarum mutuo occurſu, & veluti rapi inter se, continuo ebullit; impetus videlicet faciens spirituosa, ut à ceteris febre expediant, ut crastoribus irretita ea moleſtia retinentur, que fatus fit illam communius, & quam penitissime minus permiscendis; Intermittum illud partibus ex quibus languis exurgit bellum, intra medicoritatis limites conclusum sanitatem fervas integrum: At gravius factum naturæ incommodum evadit, cum nempe fanguini aut aliqua minime familiaris materia febri attentat immiscere, aut aliquod ex iis quibus conſtat principis, agnita virtute inſignibus, ultra modum, naturalē invalescit; hinc febris eo uisque perseverans, dum aut subfigatur & ad meliſtum reducatur frigem, aut foras ejiciatur permixta fanguini impuritas, longe commodus sub patoxyni declinatione, quam aut eo seviente, admodum aut penitus exacto, atris beneficio succintienda, quod tunc nec ut in fervore summo concitatus, nec ut in intermissione flegnius, ut moderate commota, ultro se præbet vi medicamentis purgantiis eliminandam.

SANGUINEM vehementissime in febris perturbari, sumnum exhibet medicamento purganti offendiculum, ut ejus beneficio peregrina qua ille fecerit materies foras deferatur. Cui rei non minus officit, si pigrus exigitur, eamque, licet labe aliqua inquinatus, pene fervoris moderationem ferat, quam naturæ dum sui omnino juris est leges desiderat. Illic nimis quo citoſius humor ferat abrepitus vel fermentationis impetu, neſit plerumque remedii virtuti obtemperare, ac se ad eum motum at quem ab eo invitatur convertere: hic quæ fanguis impuræ materia adſpergit, et, tam arcte comprehendit, ut fermentatio procul purgatur, imo ægrotanti dammum fortissimum aliquod conflatus non leve, qui in illa tranquillitate, nativum ei nitorem, purgationis auxilio reſtituere intentabit. Illa eti fanguini confititio dum febriſ patoxyni aut augentur, aut confundantur, hæc, cum in intermissione, pulsus omnimodum pene integratatem obtinuit, ut neutro hoc tempore unquam uſquam facilius purgatio fit cœſura, miris contra fanius adlatura fructus, si ad eam configuratur, cum morbi materia per declinationem moderate exigitat, et sponte in alium decidit, nihil impedit quoniam vel mollissimi remedii virtute foras protutardum.

QUANTUM in febriliſ Paroxysmi augmento ac vigore, nimis fanguinis effervescentia, & post eum penitus exactum, modeſtior particularum ex quibus conſtat motus, tantum eodem incipiente & corpus universum conglaciante, à medicamentis purgantiis uero debortatur, quæ tunc temporis spiritus deſeruent legiuit, qui niſi open ferant, ſuſque vires commoden, ſuceptum quodvis ſeu à natura, ſeu ab arte conſilii cedere ſemper infidelissime conſuevit. Quauidem in re nemo ſe præbedit repugnante, qui cauſauit ad animum retulerit ſum, horroſis, rigoride uide naturam febriſ patoxyni: ſeit enim hinc nullam ex his febribus que intermitunt, unquam uſquam caput effere, quin fanguis ea fermentationis ratione que deſtructione virgit molliter diuque exigitur, aut bifurcit in quotidiana & tertiana, aut ut in quartaria melanocholicus evadat: hic chylus licet abſque ulla aut viſcerum aut alimentorum culpa fanguini illaſſabili confutus, si non omnis ſui fal ad eis deſtructione virgit molliſter diuque exigitur, illa eti fanguini confititio dum febriſ patoxyni illaſſabili confutus, si non omnis ſui faltem aliquæ portione in humorē faciliſ minus naturæ familiarē, non prius fanguini fermentationem inducitur, quin vel in iphis cordis ſinibus, ſpiritu pene virtutem omnem elicit, hinc artuum imo universi corporis frigus ſepe quam leſtissimum, hinc ea pulsus exilias, ut interdum nequidem ille explorari illatenus poſſit, hinc quoque ſucepta purgationis ſeu Mochice, ſemolliſ, febriſ ea tempeſtate ſuſtitas, ad cuius ſeſiū eventum, cum pleraque alia, tum illud maxime deſideratur ut porcio fanguinis tenuior ſeu spiritus ea fruſtare libertate, que & reliquam ejus maſſam, ut ad id decer, exigitare, & medicamenta valer depulam quasi virtutem ſuſtitare.

NEC verò ad legitimam rationem accommodatius ſe geſſerit, qui ſub intermissione finem, duabus tribusve ante patoxynum horis, febriſ materiam, aut omnem aut certe aliquam ſubducere, ſicque vel morbum penitus tollere, vel ingruentem inſulfum retardare attentaverit: id enim est obſervatione dignissimum quod & tradidit Hippocrates, & quodvis conſirat experientia, nihil quidquam humoris impuri, tuu & commode vi medicamentis purgantiis exigitari, niſi, quod coctionis nomine intellexit, fermentationis beneficio à laudabilem cui ille permixtus erit, ſepſitum, natura à ſe peculi amandate aggregatur; at febriſ imminente patoxyno, qui negare aut, eam regnare cruditatem qua nullus major excoſitari potest? Quis potro contendere à chylo futuri inſulfus materiam quam mox præbito, nec illa adhuc vi legitime fermentationis fibato, ſed à ſanguine, quidquam poſſe avelli, quo foras deducere, aut fanitatis integritas, aut aliquod ſaletem ægro foliū accedit. Verbo dicam, illum apud nos Medicum longe conſulſtissimum merito haberi, qui appetente patoxyno ob cruditatem, hanc diuina exſta ob nimiam fanguini tranquilitatem, incipiente ob ſpiritu ſuſticationem, ad eam properante ob fermentationis vim ſumiam, à purgando deteritus, tunc ſolum ad diuineris ſe accingit, cum que deflagravit fanguini inſula materies, molliſ adiutor de declinante commota, ſponte ſe offerti medicamento purganti ſuſtitare quam facilime abigendam.

Ergo in ſola declinatione Paroxysmi febrilis uilis purgatio.

Afferebat Lutetiae JOANNES CLAUDIUS DE LARBR E, Socius Laudunæ A.R.S.H. MDCLXXX.

F.M.P.
BIBLIOTHECA